

Egy élet, melyen végigszántott a történelem 2/2.

Máthé született Pfindtner (Pentei) Edit lapunk számára készített önéletrajzi írásának második részét közöljük. Máthé Editet 1996-ban Budakeszi önkormányzata Budakesziért Emlékéremmel tüntette ki.

1946 márciusában, négy ütemben 1000-1000 embert vagoníroztak be Budakeszire és szállítottak Németországba. Ezt a virágzó, tiszta, egykori klimatikus gyógyhelyet kifosztották, meggyalázták, szétzúzták, és nyolcezer lakosának a felét elzavarták. Nagypám, apám és én egyelőre maradhattunk, mivel magunkat az 1941-es népszámláláskor magyar nemzetiségűnek és magyar anyanyelvűnek vallottuk.

Amikor az ÁVH megérkezett a faluba, két nap leforgása alatt, nappal és éjszaka huszonnégyszer vitték el apámat kihallgatásra, majd minden alkalommal szabadon engedték. Az egyik kihallgatása alatt az egyik barátját a szomszédos szobában annyira megverték, hogy hallotta fájdalmas kiáltásait. Papa egy megtört ember lett. Elveszítette a feleségét, az édesanyját, a testvérét, a sógornőjét, a munkáját és ehhez jöttek még ezek a pribékek! Ez egyszerűen túl sok volt a számára. Utolsó kihallgatásakor jött egy új tiszt, aki „jó akaratúan” mondta apámnak, hogy írja alá, hogy (maradék) családjával önszántából kivándorol Németországba, különben a többi ávos a lányát fogja majd behozni. Apám szó nélkül aláírta.

Nem maradt sok időnk. Következő reggel a kapunk előtt állt egy lovas kocsi. Örökre kitörölhetetlenül él bennem a kép: lovas kocsi. A bakon a kocsis és nagypám. A kocsi után apám és én. Gyalog. Mögöttünk két katona feltűzött szuronyal. Így hajtottak végig bennünket Budakeszi főutcáján, mint közönséges bűnözőket. Drága jó keresztanyám a járdán követett bennünket egészen a templomig. Nem engedték meg nekünk, hogy beszélhessünk egymással. Addigra a házunkban, a mi otthonunkban már két ávos tiszt tartózkodott és ellenőrizte, hogy folyik-e a víz a kádban. A vilanykapcsoló működik-e? A konyhai tűzhely begyújtható? A két ávos tiszt testvér volt, és mindkettőjük sváb lányt vett feleségül.

Németország nyugati határánál, Karlsruhe-ban raktak ki minket a marhavagonból. Útközben döbbenet láttuk a szétbombázott városokat. Nem így képzeltek el Németországot! Ruppurrban, Karlsruhe zöldövezetében szállásoltak be minket egy bútorozott szobába. A jóságos Schilling házaspár megengedte, hogy főzhessek a konyhájukban. Apám gyűjtötte a volt budakesziek címeit. Többen gazdálkodóknál dolgoztak vidéken és mondták, hogy kaphatunk burgonyát, de nekünk

kell elhoznunk. Így indultunk sokszor hosszú-hosszú vasúti utazásra üres hátszakkal és telivel vissza.

Sok fiatal feketén visszaszökött Magyarországra. A magyar rendőrség hajtóvadászatot indított ellenük. Hírt kaptunk otthonról, hogy a vőlegényem, Math Pista visszakerült az orosz hadifogságból, de nagyon beteg. Romantikus álmom az volt, hogy én is visszaszököm feketén Magyarországra, meggyógyítom őt, és visszajövünk apámhoz, nagyapámhoz. Gyűjtöttem az információkat az útvonatról, miként juthatok el Magyarországra. Több hárt és övezet kellett illegálisan átlépniem. A német-osztrákot, az amerikai-osztrák és az osztrák-magyart. Rövidre fogta a szót, sikerült rendben megérkezni Sopronba.

Érdekes, hogy ebben a telefonszámot és postát nélkülöző időszakban milyen jól működött az üzenetközvetítés. Az ember egyszerűen elmondta egy ismerősnek, akiről tudtuk, hogy gyakran utazik Budapestre: mondja el Math Pistának, ha ott jár, hogy Edith Sopronban van. A következő nap Pista már Sopronban volt. A régi papírjaink alapján egy budapesti házasságkötő hivatalnál összeadtak bennünket, majd Pista unokatestvére, egy katolikus pap az egyik budapesti templomban, zárt ajtó mögött Isten áldását adta ránk. Pista rokonai, akik Budakeszitől nem messze laktak, elrejtettek maguknál. Gyakran aludtam a padláson szalmán, mert féltünk a rendőrségtől. Pista rokonainak a mai napig óriási hálával tartozom. A drága szülők már nem élnek. Lányukkal és családjával a mai napig baráti szálak kötnek össze bennünket.

Két-három év múlva amnesztiát kaptak a hazajött svábok. De a vasfüggöny bezárult. Így maradtam „foglya” egy országnak, amelyik már egyszer kitelepített engem. Az ország a szocializmust építette, körül voltunk véve párttitkárokkal, utcai felelősökkel, felügyelőkkel. Időközben két kislányunk született. Pista Budapesten dolgozott, én Budakeszin (addigra már ott laktunk barátoknál), de nem tudtam megbocsátani azt a mérhetetlen igazságtalanságot, ami velem történt, a szenvedést, a szabadság hiányát.

1956-ban kitört a forradalom. A határok rövid időre megnyíltak. Az akkor négy és hat éves lányainkkal Ausztriába menekültünk. December 1-jén hagytuk el Budakeszit, majd számos kaland után karácsonykor már elértük az mingolsheimi (nem messze Karlsruhe-tól) utolsó menekülttáborot is.

Apám nagyon boldog volt. 1957. január 7-én volt az első munkanapom egy csokoládé nagykereskedés könyvelésén. Férjem továbbra is a menekülttáborban volt, mert még keveset tudott németül. A gyerekeket egy rokon segítségével, aki óvónő volt, fel-

vették egy kolostor-óvodába és hamar megtanultak németül. Hamarosan sikerült a vöröskereszt révén egy háromszobás lakáshoz jutnunk. Gazdasági fellendülés, lendület, munkalehetőség. Nem kell félni az ávótól. Nyugalom van. Béke. Papírok rendben. Elismernek bennünket, mint németeket. Menekültigazolvány „A”. Volt munka elég annak, aki dolgozni akart. És a budakesziek akartak! A fajtánk minden szívósságával és szorgalmával dolgoztak és spóroltak, így hamarosan álltak az első „budakeszi” házak.

Néha identitásproblémáim voltak. Magyarországon születtem. Magyarok neveltek. Magyarországról kitelepítettek, mint svábok. Illegálisan visszaszöktem. Majd elismernek németnek. Mégis ki vagyok én? Gyerekkoromban a Hősök emlékműve lépcsőjén végigszántam a „Talpra, magyar”-t március 15-én. És most német vagyok? Ebből a dilemmából sok-sok évvel később az Európai Unió szabadított fel. Hiszen mi mindnyájan európaiak vagyunk!

Nehéz életet éltünk, de úgy tűnik, megbirkóztunk vele. Szép családkunk, három felnőtt unokánk van, saját fedél a fejünk felett. Hálásak vagyunk Istennek, hogy csaknem 80 ill. 87 évesen még minden nap fel tudunk kelni és ellátni magunkat.

Több munkahelyváltás után hatvan évesen nyugdíjba mentem. Elkezdtem a Budakeszi Társasággal foglalkozni. Igyekeztünk tenni a volt budakesziek és az „otthon maradtak” érdekében is itt, Németországban. Nekem való feladat volt. Egy csúnya betegség és az eröm meggyengülése kényszerített arra, hogy abbahagyjam. Tevékenységem során nagyon sok értékes embert ismerhettem meg itt, Budakeszin és a szomszédos községekben. Von Staden Annamária már régóta foglalkozik családkutatással. Kitartó munkával, kézírással lemásolta a első budakeszi keresztelési anyakönyvet. Ezekből nyilvántartást állított össze. De mennyi anyakönyv volt még, te jó ég! Nyilvánvaló volt, hogy ezt egy ember nem tudja elvégezni. Így elkezdtem neki segíteni. Csodálatos munkának tartottam. Sok-sok örömet okozott. A Budakeszi Társaság fiatalabb generációja jelenleg éppen azon fáradozik, hogy ezeket az adatokat számítógépen feldolgozza. Milyen jó, hogy van utánpótlásunk! Hogy az általunk megkezdett óriási munkát be tudják fejezni.

Az átélt szörnyűségek hatására sok gyűlölet rakódott le bennem. De ha az ember békét szeretne, akkor a gyűlöletet el kell felejtenie. A békéért mindannyiunknak együtt kell működnünk. Mi, az elüldözöttek meg tudunk, és meg is kell bocsátanunk, de feledni nem tudunk.

Máthé születési Pfindtner (Pentei) Edit
Karlsruhe

